

Confucius

ปรัชญาขงจื้อ

孔子

โดย อ. สรณีย์ สายศร

ขอบข่ายเนื้อหา

- ประวัติของขงจื้อ
- ปรัชญาของขงจื้อ
- ปรัชญาปัจเจกชน
- ปรัชญาสังคม
- ปรัชญาการเมือง
- อุดมคติทางการเมือง ๒ ระดับ
- อิทธิพลของปรัชญาขงจื้อ

ทำไมคำสอนของขงจื๊อ ถึงทันสมัยอยู่จนถึงปัจจุบัน ?

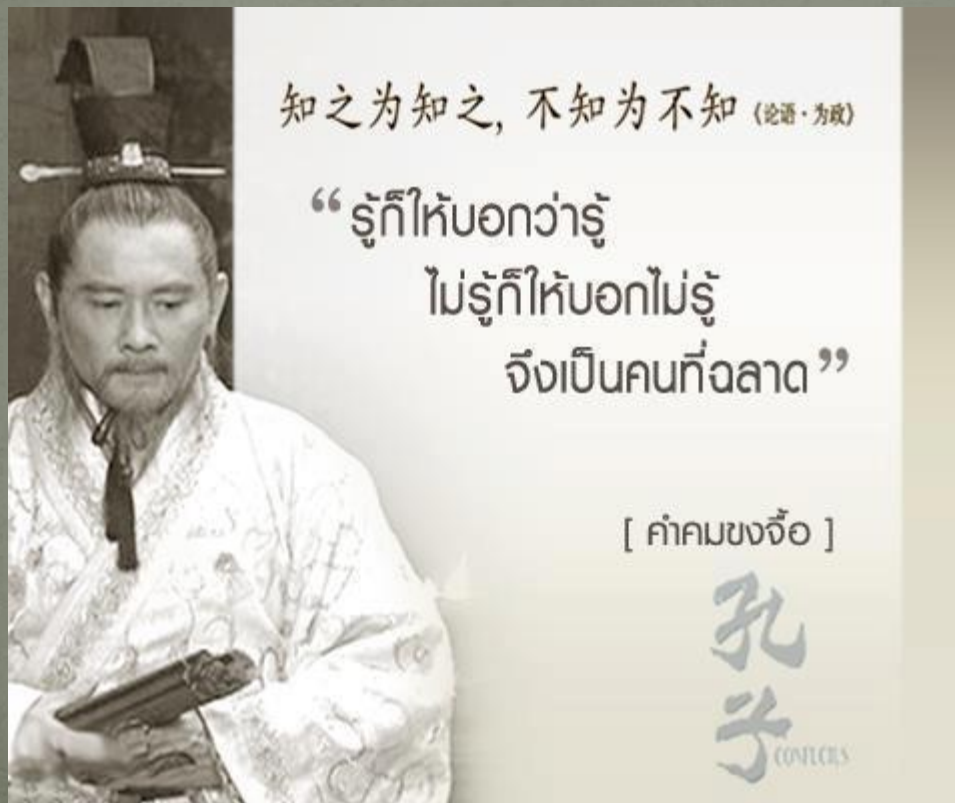
“ผู้ศึกษาสมัยก่อน
ศึกษาเพื่อให้ตนมีความสำเร็จในการศึกษา
ผู้ศึกษาสมัยนี้
ศึกษาเพื่อให้คนอื่นรู้ว่าตนลงมือการศึกษา”
ขงจื๊อ

มายเพदन

www.facebook.com/myplern

Is Confucianism a philosophy, a code of ethics, or a religion?

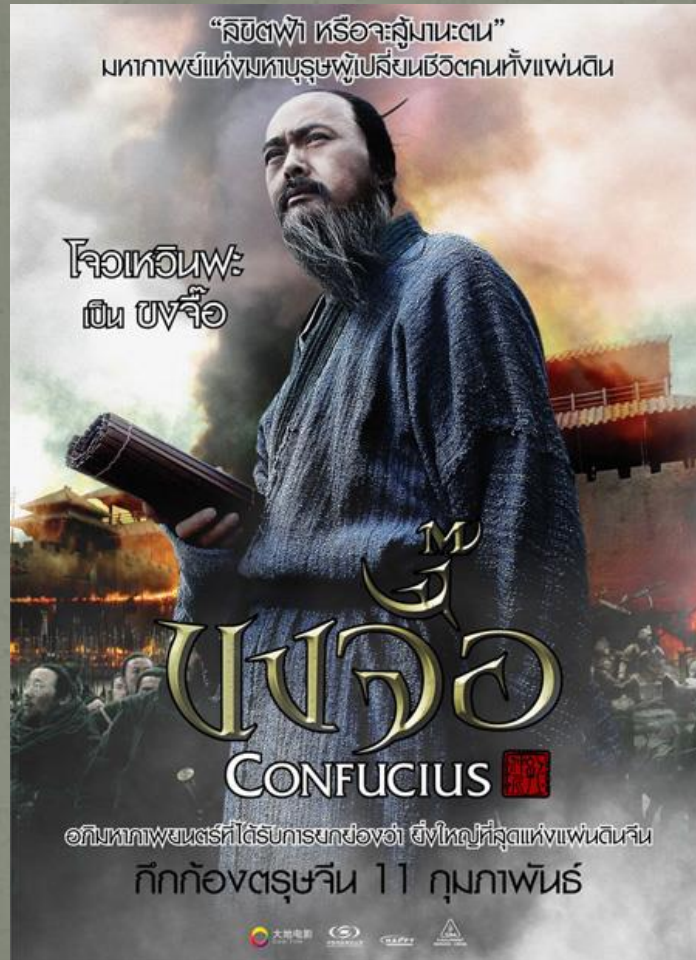

ประวัติขงจื้อ

- ขงจื้อเป็นนักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดคนหนึ่งของจีน
- คำว่า ขง คือ ชื่อตระกูล, จื้อ แปลว่า อาจารย์
- ชื่อจริงว่า คิว แปลว่า ภูเขา
- Confucius คือ ชื่อที่ชาวตะวันตกเรียก
- เกิดก่อนพุทธศักราช ๘ ปี
- ที่แคว้นลู่ ปัจจุบันคือมณฑลซานตง

Confucius

วัยเยาว์ที่สั้นโหด (อายุ ๑-๒๑ ปี)

- ชีวิตของขงจื้อในสมัยเด็กเต็มไปด้วยความลำบาก
- อายุ ๓ ขวบบิดาก็ตายจากไป
- มักถูกชาวบ้านดูหมิ่นดูแคลนเป็นประจำ
- ความยากจนและคำนิินทาของชาวบ้าน ทำให้ขงจื้อรู้จักมีน้ำอดน้ำทน มีจิตใจเด็ดเดี่ยวมั่นคง กล้าหาญผจญกับความขมขื่นของชีวิตได้
- ตอนเด็ก ๆ ไม่ชอบวิ่งเล่นซุกซน ชอบเล่นทำพิธีไหว้เจ้า ไหว้ศพ และแสดงกิริยามารยาทต่าง ๆ
- อายุ ๑๕ ได้เล่าเรียนวิทยาการต่าง ๆ อย่างจริงจัง
- อายุ ๑๗ มารดาก็ตายจากไป
- อายุ ๑๙ ปี แต่งงาน

ครูผู้ประสบความสำเร็จ (อายุ ๒๑-๕๑ ปี)

- อายุ ๒๗ หวังจะเอาดีทางราชการ จึงเข้ารับราชการที่รัฐสภา แต่ได้เพียงตำแหน่งเล็ก ๆ ในกรมเกษตร มีหน้าที่ควบคุมดูแลปศุสัตว์ ต่อมาย้ายไปเป็นเจ้าหน้าที่แผนกบัญชีในกระทรวงคลัง แม้ว่าจะเป็นงานที่ไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของขงจื้อ แต่ขงจื้อก็ทำหน้าที่อย่างดีที่สุด

“ให้ฉันเป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลปศุสัตว์
ฉันก็ต้องเลี้ยงดูสัตว์ให้อ้วนพีสมบูรณ์
ให้ฉันเป็นเจ้าหน้าที่บัญชี
ฉันก็ต้องตรวจตราบัญชีมิให้พลาด”

ครูผู้ประสบความสำเร็จ (อายุ ๒๑-๕๑ ปี)

- อายุ ๓๐ ปีลาออกจากราชการ หันไปเอาดีทางครู
- ขงจื้อเปิดสอนวิชาต่าง ๆ แก่คนทั่วไปไม่จำกัดชั้นวรรณะ
- ไม่กำหนดค่าเล่าเรียนแล้วแต่ผู้เรียนจะให้
- ถือกันว่า ขงจื้อ เป็นผู้ให้กำเนิดมหาวิทยาลัยแห่งแรกขึ้นในประเทศจีน

“เพียงแค่นื้อแห่ง ๑๐ ชั้ มาเสียค่าเล่าเรียน
พอเป็นธรรมเนียมเท่านั้น
ไม่มีใครเลยที่ฉันจะปฏิเสธสอนเขา”

เมื่อขงจื๊อพบกับเล่าจื๊อ

คติธรรมที่เล่าจื๊อมอบให้เป็นของขวัญแก่ขงจื๊อ

- ๑. สิ่งที่ทำนาค้นคว้านั้น กว่าครึ่งหนึ่งเป็นเรื่องราวของคนโบราณ ซึ่งคนเหล่านั้นก็ล้วนแต่ตายจากไปนานกาลแล้ว แม้แต่กระดูกก็ผุกร่อนไปหมดไม่เหลือเหลือ คงทิ้งไว้แต่ถ้อยคำตกทอดลงมา ฉะนั้นจงอย่ายึดมั่นในถ้อยคำเหล่านั้นจนเกินไป

คติธรรมที่เล่าจื๊อมอบให้เป็นของขวัญแก่ขงจื๊อ

- ๒. ผู้ที่มีคุณธรรมความรู้ ถ้ามีชีวิตอยู่ในกาลอันสมควร ก็ควรหรรษาที่จะออกมาวิ่งเต้นแสดงบทบาทของตน แต่ถ้ามีชีวิตอยู่ในกาลไม่เหมาะสม ก็ควรรักษาตนให้พ้นวิกฤตได้ ก็เห็นสมควรแล้ว

คติธรรมที่เล่าจื๊อมอบให้เป็นของขวัญแก่ขงจื๊อ

- ๓. คำพังเพยมีว่า พ่อค้าที่เก่งในการค้า ย่อมไม่ต้องตั้งสินค้าของตนไว้หน้าร้าน บัณฑิตต้องมีชีวิตอยู่อย่างง่าย ๆ บริสุทธิ์ ท่านควรละความทะนง สละความทะเยอทะยาน งดเว้นความยะโส และเลิกคิดฝันเสียเถอะ สิ่งเหล่านี้มิได้เป็นคุณแก่ท่านเลย ในการบำเพ็ญกรณียกิจอย่าได้ยึดเอาอหยาตัยตนเป็นใหญ่เกินไป

“บัณฑิตย่อมไม่เป็หทุกข์ เพราะว่ามี
ฐานะตำแหน่ง แต่เป็หทุกข์เพราะไม่มี
คุณธรรมวิชาในตั้ว”

ของจิ๋อ

เส้นทางชีวิตทางการเมืองของขงจื๊อ

- ในปี พ.ศ. ๒๖ รัฐลู่เกิดกบฏ ขุนนาง ๓ ตระกูล คือ ตระกูลแซ่เม่ง แซ่สวี่ และแซ่ลี่ ร่วมมือกันขับไล่ ลู่เจียวกง ผู้ครองนครออกจากตำแหน่ง ลู่เจียวกงจึงออกมาอยู่ที่รัฐชี
- ขงจื๊อมีอุปนิสัยรักความยุติธรรม เกลียดการชิงอำนาจ จึงออกมาอยู่ที่รัฐชี ชี้เก็งกง เจ้าผู้ครองนครได้เชิญขงจื๊อมาเป็นที่ปรึกษาราชการ แต่อยู่ได้เพียง ๓ ปี ก็ต้องลาออกเพราะถูกยุแหย่ใส่ความ ขงจื๊อจึงเดินทางกลับรัฐลู่เมื่ออายุ ๓๗ ปี
- รัฐลู่ยังไม่สงบ เมื่อลู่เจียวกงตาย ฝ่ายกบฏจึงยกลู่เตี้ยกง น้องชายเป็นเจ้าครองนคร และแต่งตั้งขงจื๊อเป็นนายกเทศมนตรี

- ชี้แก๊งกง ถ้ามขงจื้อว่า
- “จะปกครองรัฐให้ดีได้อย่างไร?”
- “ผู้ครองรัฐ จงทำหน้าที่
ผู้ปกครองให้สมบูรณ์ ขุน
นางจงทำหน้าที่ขุนนางให้
สมบูรณ์ บิดาจงทำหน้าที่
บิดาให้สมบูรณ์ บุตรจงทำ
หน้าที่ของบุตรให้สมบูรณ์”

- “เขาเชิญฉันไปเอง ก็ต้องมึนงานที่จะใช้ฉัน ถ้ามีใครใช้ฉัน บริหารบ้านเมือง ฉันจะสร้างรัฐลูให้รุ่งเรือง เป็นราชสำนักตั้ง จิวอีกแห่งหนึ่ง”
- “ฉันอายุ ๕๐ แล้ว งานที่ฉันมุ่งหวังจะสำเร็จหรือไม่ สุดแต่โชคชะตา จะบันดาล”
- จื่อลู่ถามขงจื้อว่า “ท่านอาจารย์มีจุดประสงค์แห่งชีวิตอย่างไร?”
- ขงจื้อตอบว่า “จุดประสงค์ของฉัน คือ ขอให้มมีชีวิตอยู่อย่างสงบ ในวัยชรา เพื่อนฝูงมีความนับถือฉัน ผู้เยาว์มีความระลึกถึงฉัน เท่านั้น”

ความสำเร็จในชีวิตราชการ (อายุ ๕๑-๕๕ ปี)

- อายุ ๕๑ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกเทศมนตรีประจำรัฐ
- ขงจื้อทำงานได้เพียงปีเดียว สามารถจัดระเบียบต่าง ๆ ในสังคมได้เรียบร้อย
อบรมประชาชนให้เห็นคุณค่าระเบียบประเพณี ส่งเสริมให้ประชาชนกินดี
อยู่ดี >> ไม่มีใครทำผิดกฎหมาย ของมีค่าตกกลางถนนก็ไม่มีใครอยากได้
เรือนจำกลับว่างเปล่า รัฐสุขเจริญถึงขีดสุด จนกิตติศัพท์ก้องไปรัฐข้างเคียง
- อายุ ๕๓ ขงจื้อได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
- อายุ ๕๔ ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยนายกรัฐมนตรี
- ด้วยความฉ้อฉลภายในบางประการ ประจวบกับความอิจฉาริษยาจากรัฐ
ข้างเคียง ทำให้ขงจื้อต้องลาออกจากตำแหน่งเมื่ออายุ ๕๕ ปี

ผู้สั่งสอนที่จาริกเร่ร่อน (อายุ ๕๕-๖๘ ปี)

- อายุ ๕๖ ขงจื้อพาคณะศิษย์มาพึ่งบารมีเจ้าเมืองอ่วย แต่ถูกควบคุมจนหมดเสรีภาพ จึงบอกลาเจ้าเมืองอ่วย
- การออกเดินทางครั้งนี้ จากมาเป็นการด่วน ศิษย์บางคนตามคณะไปไม่ทัน ศิษย์คนหนึ่งชื่อ จื่อกง เทียวเดินทางขงจื้อ โดยถามตามทางว่า เห็นอาจารย์ของตนบ้างไหม ?
- มีผู้ตอบว่า “ฉันเห็นคนคนหนึ่งประดุจเมืองด้านบูรพาทิศ รูปร่างของเขาสูงห้า ฉีเยะ หกจุน มีสง่า ศีรษะเหมือนพระเจ้าเงี้ยว คอเหมือนนักกฎหมายใหญ่ชื่อเกาเท้า ไหล่เหมือนนักการเมืองใหญ่ชื่อจื่อสั่น ส่วนล่างตั้งแต่เอวลงมาเหมือนผู้พิชิตอุทกภัยคือพระเจ้าอู๋ แต่ว่ายยังสั้นกว่าราวสามจุน ทำทางของคนนี้ดูกระวนกระวายเหมือนสุนัขพลัดบ้าน”

ผู้สั่งสอนที่จาริกเร่ร่อน (อายุ ๕๕-๖๘ ปี)

- ขงจื๊อกล่าวว่า

“บุคลิกลักษณะคน ยึดถือเอาเป็นนियมนิยายนักไม่ได้หรอก
แต่ที่เขาว่าฉันเหมือนสุนัขปลดบ้านนั้นถูกต้องทีเดียว”

- ท่านยังเชื่อมั่นในคุณธรรมแห่งสวรรค์ของท่าน แม้ถูกกลุ้มรุมทำร้ายและเกือบจะถูกฆ่าตายในเมืองกว๋าง (The Town of Kwang)

- ขงจื๊อกลับมาพักที่นครอ่วย ๓ ปี เขาใช้เวลาหมดไปกับการเผยแพร่การศึกษา ยามว่างก็เล่นดนตรีแก้กั๊ก
- “คนที่บรรเลงดนตรีนี้ ดูเป็นคนมีอุดมการณ์เสียจริง ๆ ...แต่รู้สึกว่าจะังเป็นคนจริงจังกับชีวิตเกินไป เสียงดนตรีทั้งก้องกังวานและเร่ร่อน ดูผู้บรรเลงจะเป็นคนมีกังวล เกรงผู้อื่นเขาจะไม่รู้คุณธรรมของตนรำไป เฮ้อ ก็เมื่อไม่มีคนเขาเข้าใจเราแล้ว ก็ปล่อยมันไปตามเรื่อง ทำไมต้องเอามาเป็นกังวลด้วยหนอ เหมือนเราจะข้ามแม่น้ำ แม่น้ำมันลึก เราก็เปลืองอารมณ์ว่ายข้ามไป ถ้าแม่น้ำมันตื้น เราก็ตัวตายนั่นหละ ข้ามไปจะไปมั่วทุกซั้วร้อนอะไรนักหนาเทียว”

- ขงจื๊อออกจากนครอ๋วย เดินทางมานครช้อง แต่ถูกปองร้ายจากฮ้วนทวย แม่ทัพรัฐช้อง จึงนำพาคณะลูกศิษย์มาอยู่ที่รัฐตั้งได้ ๓ ปี เกิดการรบพุ่ง ขงจื๊อจึงเดินทางไปนครรัฐฉ้อตามคำเชิญ แต่ในระหว่างทาง พวกนครฉว่เกรงว่าขงจื๊อจะไปส่งเสริมบารมีของนครฉ้อ จึงส่งทหารมาล้อมขงจื๊อไว้ จนเสบียงหมดลง ศิษย์บางคนล้มป่วยเพราะความอดอยาก

- จื๊อลู่ถามขงจื๊อว่า “บัณฑิตก็ต้องรับภัยถึงปานนี้ด้วยหรือ?”
- ขงจื๊อตอบว่า “**ไม่ใช่ว่าบัณฑิตจะต้องผจญภัย แต่บัณฑิตผจญภัยยอมไม่หวั่นไหว ผิดกับพาลชน เมื่อผจญภัยยอมอาจเปลี่ยนแปลงปฏิบัติทาของตนได้”**

จื่อลู่ : “อุดมคติของอาจารย์สูงเกินไป ไม่ว่าไปที่ใดจึงเข้ากับเขาไม่ได้ ท่านอาจารย์จะลดอุดมคติ ให้มันต่ำลงอีกสักหน่อยจะได้หรือไม่

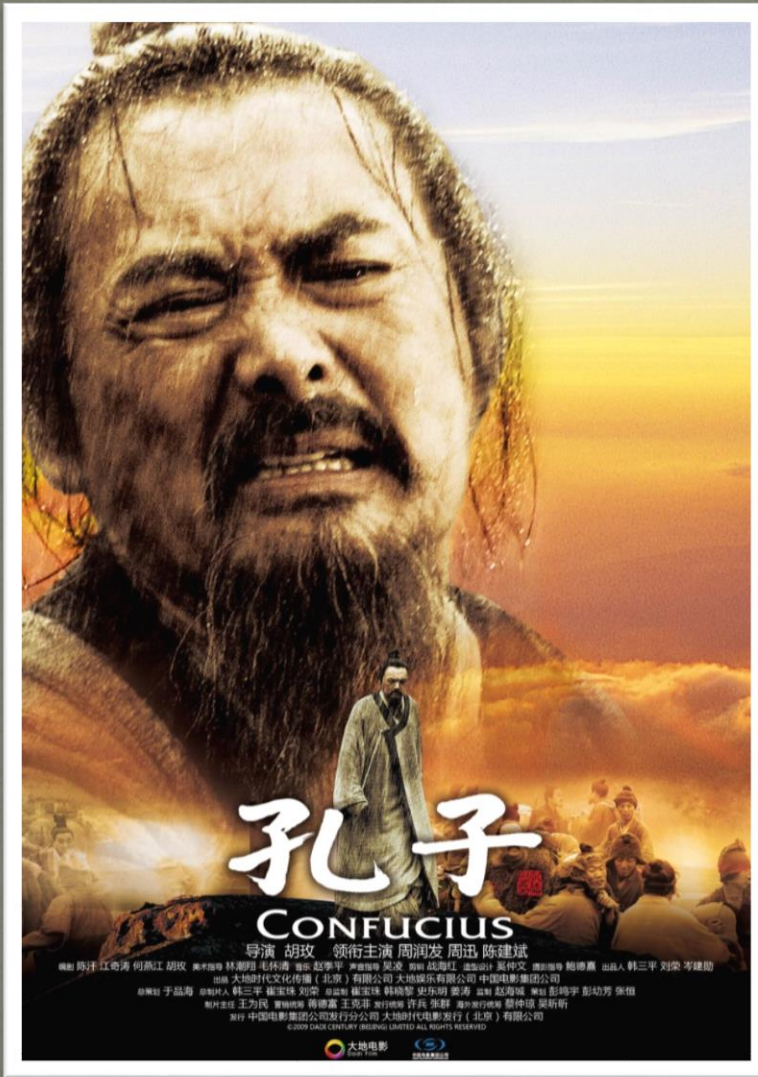
ขงจื่อตอบว่า “ชาวนาที่ดีหมั่นเพียรในการไถหว่าน ก็ไม่แน่ว่าจะได้รับผล
สมบูรณ์ทุกครั้ง ศิลปินผู้สามารถผลิตงานอันประณีตออกมา ก็ไม่แน่ว่าจะเป็นที่
ต้องประสงค์ของปวงชนทุกคราว ผู้ที่มีอุดมคติสามารถยังอุดมคติให้ปรากฏ
เป็นความจริงได้ ก็ไม่แน่ว่าจะเป็นที่ต้อนรับของสังคมเสมอ...บัดนี้ เธอไม่ลังวร
ในการปลูกฝังคุณธรรมในตัวให้สมบูรณ์ กลับมานึกขงจื่อผู้อื่นเขาว่า ทำไมไม่
ต้อนรับตน อย่างนี้ความนึกคิดดังกล่าวไม่ต่ำไปหรือ?”

- ขงจื๊อเดินทางสู่นครฉ้อสำเร็จ แต่ถูกนายกรัฐมนตรีนอไต้ร้าย ปลุกปั่นด้วยความริษยา จนทำให้เจ้านครฉ้อหวาดระแวงขงจื๊อ ขงจื๊อจึงเดินทางออกจากรัฐฉ้อด้วยความผิดหวัง และมุ่งหน้าไปสู่รัฐอ๋วยอีกครั้ง

“หงส์เอ๋ยหงส์ ไฉนตัวเจ้า
ตกต่ำลงมามีความ
ลำเค็ญอย่างนี้หนอ อดีต
ที่ผ่านไปก็ช่างมันเถอะ
อนาคตยังมีหวังจะหลีก
เร้นตนไปเสียได้ หยุตได้
แล้ว หยุตได้แล้ว...”

- “มีคนบางประเภทสามารถอาศัยอยู่ในป่า เขตลำนหาไพร ร่วมกับสัตว์จตุบาท ทวิบาท ได้ ฉันเองก็ใคร่ที่จะมีชีวิตอย่างเขาเหล่านั้นเหมือนกัน แต่ฉันไม่อาจผละสังคมไปอยู่อย่างเขาได้ ก็เนื่องจากสังคมมันยังยุ่งเป็นกลียุคอยู่ ถ้าสังคมมีความสุขสงบสุข ฉันจะไปวิ่งให้เหนื่อยยากทำไมกัน”

ทুমเทกำลังในปัจฉิมวัยให้แก่การศึกษา (อายุ ๖๘-๗๓ ปี)

- อายุ ๖๘ กลับคืนบ้านเกิด คือ รัฐลู่ หลังจากใช้ชีวิตเที่ยวตระเวนตามแคว้นแคว้นน้อยใหญ่ เช่น นครอ่วย รัฐจิ้ง รัฐซ้อง รัฐต่ง รัฐฉ้อ รวม ๑๔ ปี
- สมัยก่อนเขาไปฝันที่จะเป็นจิวกงคนที่ ๒ ครั้นมาบัดนี้เขาประจักษ์ว่าความสำเร็จของเขาไม่ใช่อยู่ที่การเมือง แต่อยู่ที่การศึกษาต่างหาก
- เขาจึงทุมเทกำลังในปัจฉิมวัยให้แก่การศึกษา
- พ.ศ. ๖๔ ก็ถึงคราวที่ขงจื้ออำลาจากโลกสิ้นชีพไป รวมอายุได้ ๗๓ ปี

งานวรรณกรรมของขงจื้อ

- งานนิพนธ์ของขงจื้อ เป็นงานค้นคว้า รวบรวมจากตำราเก่า ๆ ที่มีอยู่แล้ว ชำระสะสางให้ถูกต้องรัดกุมเท่านั้น
- ๑. ประวัติศาสตร์ (ชุนชิว - Spring and Autumn Annals)
- ๒. รัฐศาสตร์ (เสี้ยวจื่อ) ระเบียบแบบแผนแห่งการปกครอง
- ๓. ธรรมชาติวิทยา (เอี้ยะ - Book of Changes หรือ I Ching)
- ๔. นิติธรรมเนียม (โล้ยเก็ง - Book of Rituals หรือ Li Ching)
- ๕. โคลง (ชีเก็ง - Book of Poetry)
- ๖. ดนตรี (หงาว)

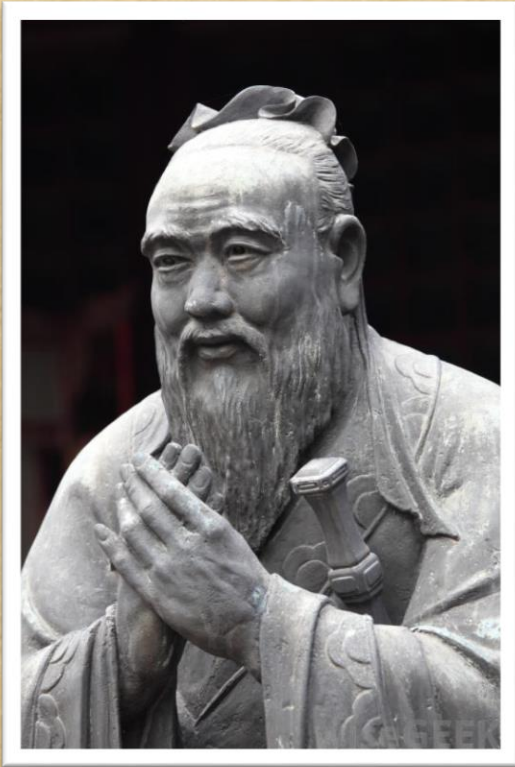
- ชุนชิวถือว่าการทำสงครามแม้จะเป็นสิ่งไม่ดี แต่ถ้าเพื่อความยุติธรรม เพื่อทำลายอธรรม ก็ควรจะกระทำที่เดียว ถ้าไม่ยอมทำ จะกลับเป็นความผิด
- ชุนชิวคัดค้านระบบสืบสันตติวงศ์เพื่อสืบทอดอำนาจของพวกขุนนาง /
- ไม่เห็นด้วยกับระบบเจ้าครองนคร เสนอให้รวมรัฐทั้งหลายเป็นมหารัฐเดียว

คัมภีร์ทั้งสี่ในปรัชญาขงจื๊อ – จตุรปกรณ์ (ชีชู)

(The Four Books in Confucianism)

- รวบรวมโดย จูอี ราชบัณฑิตในสมัยราชวงศ์ซ้อง พุทธศตวรรษที่ ๑๗
- ๑. หลุนอี่ว หรือ หลุนจื๊อ (The Analects of Confucius หรือ Lun Yu) – บันทึก จริยวัตร ความเป็นอยู่ระหว่างวันของขงจื๊อ คำสอนหาของขงจื๊อที่มีกับศิษย์และบุคคลอื่นๆ บันทึกคำสอนของขงจื๊อ อี้วจื๊อ เจิ้งจื๊อ
- ๒. ไต้อัก (มหาศีกษาบท The Great Learning) ตัดตอนจากไฉ่ยกี้เกี่ยวกับนิติธรรมศาสตร์ เจิ้งจื๊อเป็นผู้บันทึกตามที่ได้ฟังมาจากขงจื๊อ
- ๓. ตงย่ง (The Doctrine of the Mean) คัดจากไฉ่ยกี้ บันทึกโดยหลานของขงจื๊อ คือ จื๊อซื่อ
- ๔. เม่งจื๊อ (The Mencius หรือ Meng Tzu) รวมคำสอนของเม่งจื๊อ

สาระชีวิตของขงจื๊อ

- อายุ ๑๕ ปี....ฉันก็เริ่มมีอุดมคติมั่นคงต่อการศึกษา
- อายุ ๓๐ ปี....ฉันสามารถตั้งมั่นในคุณธรรมด้วยตนเอง
- อายุ ๔๐ ปี....ฉันไม่กังขาต่อเหตุผล
- อายุ ๕๐ ปี....ฉันซาบซึ้งในโองการแห่งสวรรค์
- อายุ ๖๐ ปี....หูของฉัน ฟังอะไรก็ปรุโปร่งเข้ามาถึงแก่น
- อายุ ๗๐ ปี....ฉันทำอะไรได้ตามปรารถนา โดยไม่ละเมิดผิดต่อนิติธรรมนิยม

ปรัชญาของขงจื้อ

- ปรัชญาของขงจื้อจะเน้นเรื่องการใช้ชีวิตในโลกนี้ >> ทำอย่างไร คน สังคม ประเทศ และโลก จะมีความสุข และเจริญรุ่งเรือง
- ขงจื้อมุ่งสอนไปในทางปรัชญาการเมือง และจริยศาสตร์ของมนุษย์
- ขงจื้อทุ่มเททั้งกำลังกาย และสติปัญญา ค้นคว้าเรื่องราวของคนโบราณ เพื่อนำสิ่งที่ดี มีประโยชน์มาใช้เป็นหลักปฏิบัติทั้งส่วนตน และส่วนรวม

ทักษะเรื่องโลกหน้าและสวรรค์

- ลีหลูถามขงจื๊อว่า**จะปฏิบัติต่อผีและเทพเจ้าอย่างไร?**
- ขงจื๊อ ตอบว่า... “เรื่องของมนุษย์ด้วยกัน ยังไม่สามารถจกปฏิบัติให้ดีได้แล้ว ไฉนจักสามารถปฏิบัติต่อเทพเจ้า ผีสงได้เล่า”
- ลีหลู ถามว่า... **“เมื่อตายแล้วจะเป็นอย่างไร?”**
- ขงจื๊อ ตอบว่า ... “ก็เรื่องเป็น ๆ ยังไม่รู้ ไฉนจักไปรู้เรื่องตายได้เล่า”
- แม้ขงจื๊อจะทำพิธีบวงสรวงพระเจ้าตามจารีตประเพณี แต่เขาสอนว่า... **“จงเคารพบูชาผีสงและพระเจ้า แต่ควรอยู่ให้ห่าง ๆ”**

- ลู้ฮ้ายกง เจ้านครลู้ ถามขงจื้อว่า... “ความเจริญและความเสื่อมของรฐนั้น สุดแต่บัญชาของพระเจ้า มิใช่เป็นเรื่องของคนเท่านั้น ถูกหรือไม่?”
- ขงจื้อ ตอบว่า...
- “...ความเจริญและความเสื่อม สุขหรือทุกข์ย่อมสำคัญอยู่ที่ตัวบุคคล จะอยู่ที่บัญชาของพระเจ้า หรือภัย ฟ้า อุบาท ดิน อันใด หา มิได้”
- “สวรรค์มิได้พูดอะไรเลย แต่ฤดูทั้งสี่ก็หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนไป สิ่งทั้งปวงก็วิวัฒนาการเกิดขึ้น สวรรค์มิได้พูดอะไรเลย”

ปรีชญาปัจเจกชน
ของขงจื้อ

恭賀新禧

Whising you
a prosperous New Year

ปรัชญาปัจเจกชน

知之為知之，不知為不知 《論語·為政》

“รู้ก็ให้บอกว่ารู้
ไม่รู้ก็ให้บอกไม่รู้
จึงเป็นคนที่ไม่ฉลาด”

[คำคมขงจื้อ]

孔子
CONFUCIUS

จริยธรรมปัจเจกชนของปราชญ์ขงจื๊อ

- ๑. ความชอบธรรม – อี้
- ๒. มนุษยธรรม – เหวิน
- ๓. ความรู้สึกลึกซึ้งชอบ – จง
- ๔. ความเห็นแก่ผู้อื่น – สู่
- ๕. ขนบจารีต - หลี่
- ๖. บัญญัติแห่งสวรรค์ – หมิง

ความชอบธรรม (อี้) (Righteousness, Yi)

- ความชอบธรรมของขงจื้อ หมายถึง “สิ่งที่ควรจะเป็น หรือความเหมาะสม ถูกต้องของเหตุการณ์” จัดเป็นความดีสูงสุด
- การรู้ว่าตนเองควรจะทำสิ่งใด และการทำในสิ่งที่ตนเองควรกระทำ คือ ความชอบธรรม
- บุคคลผู้มีปัญญา หรือ สุภาพบุรุษ จะปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนตามหลักแห่งความชอบธรรมนี้ ในขณะที่บุคคลผู้ด้อยสติปัญญา จะกระทำทุกอย่างเพียงเพื่อผลกำไร
- “ในการติดต่อกับโลกภายนอก ผู้ที่เป็นสุภาพบุรุษจะไม่คำนึงถึงความเป็นมิตรหรือศัตรู แต่จะคำนึงถึงสิ่งที่เห็นว่า “ถูกต้อง” เท่านั้น” (ขงจื้อ ๔.๑)

มนุษยธรรม (เหริน หรือ ยืน)(Human-Heartedness ,Ren,Jen)

- “มนุษยธรรม” (เหริน) ตามความหมายของขงจื้อ หมายถึง “การมีความรักในบุคคลอื่น” (Loving Others)
- ผู้ที่มีความรักในบุคคลอื่นอย่างแท้จริงเท่านั้น จึงจะสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนในสังคมได้อย่างสมบูรณ์
- “ความชอบธรรม” (อี) จะเกิดขึ้นได้ ต่อเมื่อบุคคลมี “มนุษยธรรม” (เหริน)
- ความรักสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ที่ดีงามภายในจิตใจที่ต้องการทำให้เกิดความดีงามขึ้นภายในสังคม
- บางครั้งขงจื้อจึงนิยามเหรินว่า เจตจำนงที่ดี (good will) ซึ่งหมายถึงเจตนารมณ์ที่จะแสดงพฤติกรรมการให้ความร่วมมือของมนุษย์ ด้วยหลักการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์สูงสุดร่วมกัน

- หล่่นอีวี่ เล่มที่ ๑๒ บทที่ ๑๒
- ฝ่ายฉื่อถามถึงมนุษยธรรม อาจารย์กล่าวว่า “รักมนุษย”
- ฝ่ายฉื่อถามถึงความรู้ อาจารย์ว่า “รู้จักมนุษย” ฝ่ายฉื่อไม่เข้าใจ
- อาจารย์กล่าวว่า “ตั้งคนตรง ให้อยู่เหนือคนฉ้อฉล สามารถทำคนฉ้อฉลให้ตรงได้”
- “บัณฑิตผู้มีเหริน ย่อมไม่ทำลายเหรินเพราะเห็นแก่ชีวิต แต่ยอมสละชีวิตเสียได้เพื่อรักษาเหริน”
- “ความแข็งแกร่ง อดทน และความจริงใจ ไม่พูดพาล่าม คุณสมบัติทั้งสี่นี้ใกล้เคียงต่อเหริน”

“มนุษยธรรม ประกอบไปด้วยความรักในบุคคลอื่น”
(ขงจื้อ ๑๒.๒)

ประสบความสำเร็จ
FACEBOOK.COM/SUCCEEDLIFE

“จงลืมความเจ็บปวด
แต่อย่าได้ลืมความเมตตา”

“Forget injuries, never forget kindnesses.”

— ขงจื้อ (Confucius)

- “ผู้ใดสามารถปฏิบัติคุณสมบัติ ๕ ประการนี้ได้ ผู้นั้นชื่อว่ามี
เหริน
- ๑. มีสัมมาคารวะต่อประชาชน ประชาชนก็ไม่ดูหมิ่นเขา
- ๒. มีน้ำใจเพื่อแผ่อารีต่อประชาชน ประชาชนก็ย่อมมีความ
รักดีต่อเขา
- ๓. มีความซื่อสัตย์ต่อประชาชน ประชาชนก็ย่อมมีความ
เชื่อมั่นในตัวเขา
- ๔. มีความกระฉับกระเฉงเอาจริงเอาจังต่อหน้าที่ เขาก็ย่อม
ประสบความสำเร็จที่เป็นประโยชน์
- ๕. สร้างพระคุณในประชาชน เมื่อจะใช้งานอะไรให้ทำ
ประชาชนก็ย่อมทำด้วยความพึงพอใจ”

“สติปัญญา ความรู้ เหริน และความองอาจ
เป็นคุณธรรมอันสูงสุดในตัวเหล่านี้”

ความรู้สึกลึกซึ้ง (จง) (Conscientiousness)

- “ความรู้สึกลึกซึ้ง หรือ ความสุจริต” (จง) เป็นการปฏิบัติในแง่บวกที่มุ่งไปสู่ “มนุษยธรรม” (เหริน) และ “ความชอบธรรม” (อึ้ง)
- หลักสำคัญมีอยู่ว่า **“จงปฏิบัติต่อบุคคลอื่นให้เหมือนกับที่**
ท่านต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อท่าน”
- ขงจื๊อกล่าวว่า
- “มนุษย์แห่ง เหริน คือบุคคลที่เมื่อต้องการเจอตนเอง ก็เจอบุคคลอื่นด้วย เมื่อต้องการพัฒนาตนเองก็พัฒนาบุคคลอื่น ด้วยการมีความสามารถคำนึงถึงเพื่อที่จะปฏิบัติต่อบุคคลอื่นให้เหมือนกับตัวเอง นั่นแหละสิ่งที่เรียกว่า การปฏิบัติ เหริน” (ขงจื๊อ 6.28)

- ในหนังสือ หลักแห่งทางสายกลาง

(Doctrine of the Mean) กล่าวไว้ว่า

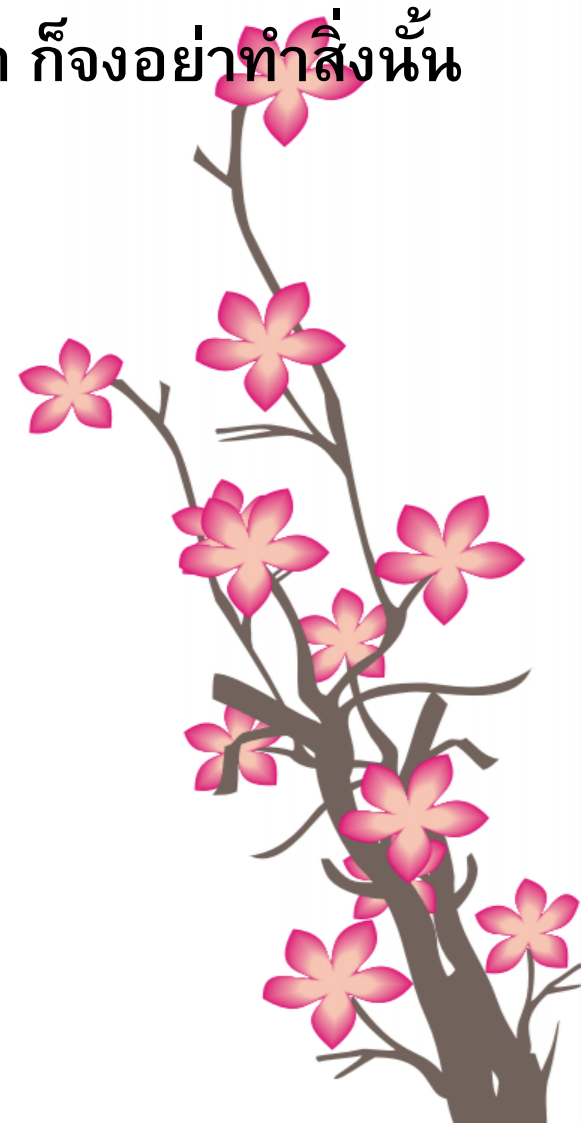
“จงปฏิบัติต่อบิดาของท่านให้เหมือนกับที่
ท่านต้องการให้บุตรของท่านปฏิบัติต่อท่าน
... จงปฏิบัติต่อผู้ปกครองของท่าน ให้
เหมือนกับที่ท่านต้องการให้ผู้อยู่ใต้
ปกครองของท่านปฏิบัติต่อท่าน...

จงปฏิบัติต่อพี่ชายของท่านให้เหมือนกับที่
ท่านต้องการให้น้องชายของท่านปฏิบัติต่อ
ท่าน... จงปฏิบัติเป็นตัวอย่างต่อเพื่อนให้
เหมือนกับที่ท่านต้องการให้เพื่อนของท่าน
ปฏิบัติต่อท่าน”

ความเห็นแก่ผู้อื่น (สู่) (Altruism, Shu)

- หลักการสำคัญ คือ “สิ่งใดที่ตนเองไม่ปรารถนา ก็จงอย่าทำสิ่งนั้นกับผู้อื่น”

ขนบจารีต (หลี่)

- หลี่ หมายถึง **พิธีกรรม (ขนบจารีต)** เช่น พิธีเซ่นไหว้บรรพชน / **มารยาท** เช่น ความสุภาพอ่อนน้อมในการพูดจา / **จริยธรรม** หรือ ความประพฤติอันเหมาะสม
- “เหริน” เป็นคุณสมบัติเบื้องต้นแห่งความเป็นมนุษย์ และการสร้างชุมชนมนุษย์ / “หลี่” คือ การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์แห่งความเป็นมนุษย์ หรือชุมชนมนุษย์
- มิติทั้ง ๔ ของหลี่ : **พิธีกรรม มารยาท พฤติกรรมทาง จริยธรรม และวัฒนธรรมอันเหมาะสม**

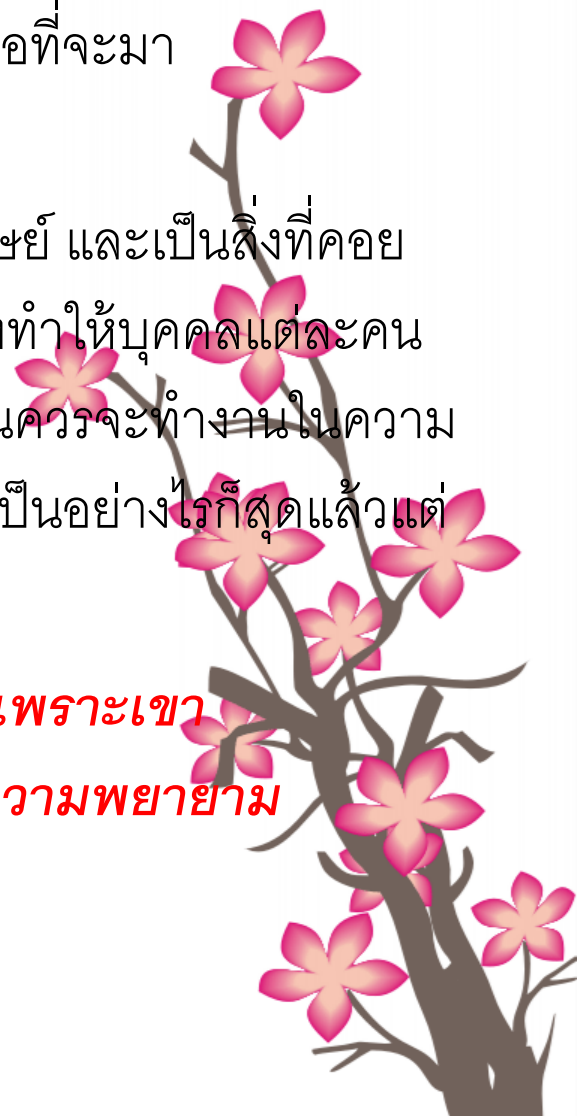

- หล่นอีว เล่มที่ ๑๒ บทที่ ๑ บันทึกไว้ว่า
- เขียนหยวนถามถึงมนุษยธรรม อาจารย์กล่าวว่า
- “ควบคุมตนเอง และกลับคืนสู่หลี่ คือ มนุษยธรรม แม้แต่ในวันเดียวที่ควบคุมตนเอง และกลับคืนสู่หลี่ ผู้คนทั้งมวลได้ฟ้า ก็จะตอบสนองมนุษยธรรมของเขา การปฏิบัติมนุษยธรรมมาจากตนเอง ใช่ว่ามาจากผู้อื่น... **“ไม่ใช่หลี่อย่ามอง ไม่ใช่หลี่อย่าฟัง ไม่ใช่หลี่อย่าพูด ไม่ใช่หลี่อย่าทำ”**
- อาจารย์กล่าวว่า “ความนอบน้อมที่ไร้หลี่ เป็นความเหน้อยเปล่า ความระแวดระวังที่ไร้หลี่ เป็นความขลาดเกร็ง ความกล้าหาญที่ไร้หลี่ เป็นความวุ่นวาย ความตรงไปตรงมาที่ไร้หลี่เป็นความหยาบคาย”

บัญญัติแห่งสวรรค์ (หมิง) (Decree of Heaven, Ming)

- ขงจื้อได้เสนอแนวคิดเรื่อง “**บัญญัติแห่งสวรรค์**” (หมิง) เพื่อที่จะมาอธิบายถึงผลของงานที่ปรากฏออกมา
- “**บัญญัติแห่งสวรรค์**” อยู่นอกเหนืออำนาจควบคุมของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่คอยบงการวิถีชีวิตของมนุษย์อยู่ เพราะ “**บัญญัติสวรรค์**” นี้เองทำให้บุคคลแต่ละคนได้รับผลของงานและฐานะต่างๆ ไม่เท่าเทียมกัน แต่ทุกๆ คนควรจะทำงานในความรับผิดชอบให้เต็มที่จนสุดความสามารถ และผลของงานจะเป็นอย่างไรก็สุดแล้วแต่ “**บัญญัติแห่งสวรรค์**”
- “**เหตุผลที่ผู้มีคุณธรรมพยายามต่อสู้ในทางการเมือง ก็เพราะเขาเห็นว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องที่จะทำเช่นนั้น แม้เขาจะรู้ว่าความพยายามของเขาจะไม่บรรลุผลก็ตาม**” (ขงจื้อ 18.7)

ปรัชญาปัจเจกชนของขงจื้อ

- ขงจื้อเชื่อว่า ความเจริญหรือความเสื่อมของโลก ของสังคม เกิดมาจากปัจเจกชน หรือ แต่ละบุคคลเป็นรากฐาน ดังนั้น รัฐจะต้องพัฒนาคนให้ดีเสียก่อน แล้วสังคม ประเทศ ตลอดถึงโลกก็จะดีขึ้น
- ขงจื้อเชื่อว่า การที่จะเป็นคนดีได้นั้น ประการแรกจะต้องได้รับการศึกษา...ขงจื้อให้ความสำคัญเรื่องการศึกษามาก การศึกษาเท่านั้นจะช่วยให้คน สังคม ประเทศ และโลกประสบสันติสุขและเจริญก้าวหน้าได้
- คนดีจะต้องช่วยกันรักษาจารีตประเพณี ตลอดถึงมารยาทที่ดีงามไว้ / คนดีจะต้องยึดมั่นในคุณธรรม

- สมัยหนึ่งจ็อกกัถามขงจื่อว่า “บุคคลอย่างอาจารย์ จะนับว่า
เป็นนักปราชญ์ได้ไหม?”

ขงจื่อ ตอบว่า “ฉันไม่สามารถเป็นถึงเมธี (นักปราชญ์) ได้
หรอก ฉันเป็นเพียงผู้ที่มีฉันทะอย่างแรงกล้าในการศึกษา
ค้นคว้า โดยไม่รู้จักเบื่อหน่าย และสั่งสอนอบรมคนโดยไม่
รู้จักท้อแท้ เอือมระอาเท่านั้น”

จ็อกกัจึงว่า “ผู้ที่ไม่เบื่อหน่ายต่อการแสวงหาความรู้ เชื่อว่า
เป็นผู้มีสติปัญญา ผู้ที่ไม่ท้อแท้ต่อการอบรมสั่งสอน เชื่อว่า
เป็นผู้มีเมตตา เมื่อมีทั้งเมตตา และสติปัญญาด้วยกัน อย่าง
นี้ท่านอาจารย์ก็คือเมธีผู้หนึ่งนั่นเอง

“การไม่อบรมตนให้มีคุณธรรมหนึ่ง การไม่เสาะ
แสวงหาความรู้หนึ่ง ประสพความชอบธรรมแล้วไม่อนุวัตร
ตามความชอบธรรมนั้นหนึ่ง การไม่สละความผิดด้วยการ
ปรับปรุงตนใหม่หนึ่ง ทั้งหมดนี้เป็นความทุกข์ของฉัน”

“ในจำนวนคนสามคนที่เดินมาด้วยกัน จะต้องมีคน
ที่สามารถเป็นครูของฉันได้ จงเลือกเอาแต่จุดที่ดีของเขา
มาปฏิบัติ ส่วนจุดที่เสียก็จงละเว้น”

“จงร่อนเอาความดีจากสิ่งต่าง ๆ ที่ท่านได้ยิน และ
ปฏิบัติตามความดีเหล่านั้น จงร่อนเอาความดีออกจากสิ่ง
ต่าง ๆ ที่ท่านได้เห็น และจำความดีเอาไว้”

- “บัณฑิตย่อมเห็นแก่คุณธรรมยิ่งกว่าปากท้อง”
- “บัณฑิตผู้มีธรรม ย่อมไม่ทำลายธรรม เพราะเห็นแก่ชีวิต แต่ยอมรักษาชีวิต เพื่อรักษาธรรมไว้”
- “บัณฑิตแสวงหาสิ่งที่เป็นความถูกต้อง ส่วนคนพาลเสาะแสวงหาแต่ผลประโยชน์”
- “บัณฑิตย่อมคิดถึงแต่อุปนิสัยของตน ส่วนคนพาลคิดแต่ตำแหน่งของตน ฝ่ายแรกคิดหาวิธีแก้ไขความผิด แต่ฝ่ายหลังคิดถึงแต่ความโปรดปราน”

****คุณสมบัติแก่นสาร ๔ อย่างของวีรชน คือ เขา
เป็นคนถ่อมตน เคารพพหุชนรอบต่อผู้ใหญ่ มีความ
กรุณาต่อคนทั่วไป และเป็นคนยุติธรรมเสมอ

ปรีชาญาณสังคม
ของขงจื้อ

恭賀新禧

Whising you
a prosperous New Year

ปรัชญาสังคมของขงจื๊อ

- ขงจื๊อได้จัดความเกี่ยวข้อง หรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมไว้ ๕ ประเภท พร้อมทั้งหน้าที่ที่จะปฏิบัติต่อกัน ดังนี้
- ๑) ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับขุนนาง หรือรัฐบาลกับประชาชน
- ๒) ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา กับบุตรธิดา
- ๓) ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา
- ๔) ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้อง
- ๕) ความสัมพันธ์ระหว่างมิตรสหาย

家庭成员 (ในจีนเขียนว่า)
สมาชิกในครอบครัว

๑) กษัตริย์และรัฐบาลพึงปฏิบัติต่อขุนนาง ประชาชนด้วยความเมตตา ซื่อสัตย์สุจริต

- ๒) บิดา มารดา พึงเมตตาต่อบุตรธิดา / บุตรธิดาพึงมีความกตัญญูกตเวทิตาต่อบิดา มารดา
- ๓) สามี ภรรยาพึงมีความรักใคร่สนิทสนมหาด้วยความซื่อตรงต่อกัน

๔) ญาติพี่น้องก็พึงสามัคคีปรองดอง รักใคร่กัน

๕) มิตรสหายพึงมีความสัตย์จริงใจรักใคร่ต่อกัน

- ขงจื๊อเห็นว่า ความยุ่งยากที่เกิดขึ้นในสังคม ก็เพราะคนไม่ทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์....หากทุกคนทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ ปัญหาความวุ่นวายของสังคมก็จะหมดไป **ฉะนั้น การทำหน้าที่ของตนให้ดีจึงสำคัญ

“กษัตริย์ต้องทำหน้าที่ของกษัตริย์ให้สมบูรณ์ ขุนนางต้องทำหน้าที่ของขุนนางให้สมบูรณ์ บิดา มารดา ทำหน้าที่ของบิดา มารดาให้สมบูรณ์ บุตรธิดา ก็ทำหน้าที่บุตรธิดาให้สมบูรณ์”

ปรีชาญาณการเมือง
ของขงจื้อ

恭賀新禧

Whising you
a prosperous New Year

“อันตรายที่กดขี่ทารุณนั้น ร้ายยิ่งกว่าเสือเสียอีก”
(ขงจื้อ)

อุดมการณ์ทางการเมือง ๒ ระดับของขงจื้อ

- ขงจื้อคัดเลือกเอาระเบียบการปกครองที่ดีเด่นของแต่ละราชวงศ์ มาเรียบเรียงขึ้นใหม่
- ๑. ลัทธิไต้ทัง (ความเสมอภาคอันยิ่งใหญ่) >> ลัทธิสากลนิยม : ไม่มีการแบ่งชนชาติ ถือว่าทุกคนเป็นเพื่อนร่วมโลกเหมือนกันหมด เป็นพลโลก มีชาติเดียว คือ มนุษยชาติเท่านั้น
- ประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างเสมอภาค ไม่มีชาติชั้นวรรณะ ทุกคนมีงานทำ คนชรา คนพิการ และเด็กได้รับการดูแลอย่างดี
- ผู้ปกครองใช้วิธีคัดเลือกจากคนดีที่สุด สามารถที่สุดจากประชาชนขึ้นมาเป็นรัฐบาล เป็นรัฐบาลโลก ที่ปกครองโดยธรรม
- >> ยุคมหาสันติ (ไท่เพ็ง)

อุดมการณ์ทางการเมือง ๒ ระดับของขงจื้อ

- ๒. ลัทธิเชียวคัง >> มีรัฐบาลเฉพาะแต่ละชาติ แต่ละรัฐ
- กษัตริย์ หรือ เจ้าครองนครบำเพ็ญหน้าที่ดุด่าพ้อเมือง /
คณะรัฐมนตรีมีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นรัฐบาลที่ดี
- ก่อให้เกิด “จุลสันติสุข” (แข่งเฟิ่ง)

...“สิ่งใดที่ประชาชนพอใจ เราจงพอใจ สิ่งใดที่ประชาชนเกลียดชัง เรา
จงเกลียดชัง ผู้ใดทำได้อย่างนี้ จึงถือว่าเป็นบิดา มารดาของประชาชน”
.... “ผู้ที่ได้ประชาชนไว้ ก็เท่ากับได้รัฐไว้ ผู้ละทิ้งประชาชนไป ก็เท่ากับ
เสียรัฐไป”

จริยธรรมทางการเมืองของขงจื้อ

- **ขงจื้อไม่เชื่อว่า สังคมไต่ทั้ง หรือเชียวคัง จะสำเร็จได้ด้วยการใช้อำนาจกดขี่ แต่จะสำเร็จได้ด้วยการตั้งต้นจากภายในจิตใจของแต่ละคนออกมา โดยการอบรมตน...แล้วขยายออกเป็นครอบครัว...จากครอบครัวเป็นชาติ...จากชาติก็เป็นโลกทั้งโลก
- “...เมื่อตนเองยังทุจริตอยู่ แล้วจักหวังให้ประชาชนมีสุจริตเช่นนี้ ไฉนเลยจะมีใครเขาเชื่อฟัง ฉะนั้นวีรชนจึงจำต้องบำเพ็ญความดีด้วยตนเองให้เป็นแบบฉบับก่อน ภายหลังจึงไปปกครองอบรมผู้อื่นให้บำเพ็ญความดีตามได้ ก็เมื่อตัวของตัวเองเอาดีไม่ได้ ที่จะให้ผู้อื่นเขาดีด้วยนั้น ย่อมหาสำเร็จไม่ เหตุฉะนั้นจึงต้องตั้งต้นความดีกันที่ตนเองและครอบครัวก่อน”

หลักสำคัญในหนังสือไตฮัก

- ๑. **แกะม้วย** : ความเข้าใจเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างแจ่มชัด
- ๒. **ดีใจ** : ความเป็นผู้มีสติปัญญา เพราะเหตุเนื่องมาจากเข้าถึงเหตุผล
- ๓. **แข็งอี** : ความซื่อสัตย์ต่ออุดมคติ
- ๔. **เจี่ยซิม** : ความที่จิตตั้งอยู่ในความชอบธรรม
- ๕. **ชีวชิง** : ความที่ตนได้อบรมดีแล้วด้วยคุณธรรม ๔ ข้อข้างต้น

หลักสำคัญในหนังสือไตฮุก

- ๖. **ชี้แก** : ความสามารถในการจัดการให้ครอบครัวมีระเบียบเรียบร้อยได้
- ๗. **ดี๊ก** : ความสามารถที่ปกครองรัฐให้ร่มเย็นได้
- ๘. **เพ้งเทียนเหี้ย** : ความสามารถที่จะสร้างสันติภาพให้แก่โลกได้

สูตรในการปกครองรัฐ

๑. ชิวชิ่ง : การอบรมคุณธรรมให้มีในตน
๒. จุงเจี๋ย : การเคารพยกย่องผู้มีความรู้ ความสามารถ
๓. ชิงชิ่ง : การปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุดต่อบุคคลผู้
เกี่ยวข้องในสังคม
๔. เก่งไต้ชิ่ง : การยกย่องขุนนางผู้ใหญ่ หรือผู้มีอำนาจ
ในแผ่นดิน
๕. ที่คั้งชิ่ง : การแผ่พระคุณในหมู่ขุนนางผู้น้อย
๖. จื่อสู่มิ่ง : การแผ่ความรักในราษฎรให้เหมือนบุตรใน
อุทร

สูตรในการปกครองรัฐ

- ๗. ไล่แปะกัง : การอุดหนุนส่งเสริมศิลปะวิทยาการ
- ๘. ยั่วเอียงหนึ่ง : การให้การต้อนรับแก่ชาวต่างแดนให้มาค้าขาย หรือสวามิภักดิ์
- ๙. ไช้จู้ไช้ว : การผูกมัดน้ำใจด้วยไมตรีในบรรดาเจ้าผู้ครองรัฐทั้งหลาย

****สูตรทั้ง ๙ ข้อ ย่อได้เป็น “เจียเมี้ย” แปลว่า การปฏิบัติตนให้ถูกต้องกับฐานะชื่อเสียง (หน้าที่) ที่ตนมีอยู่ เป็นอยู่**

การปกครองโดยนิติธรรมนิยม

“ในการปกครอง ถ้าใช้กฎหมายอย่างเดียวปกครอง
ประชาชน สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยอาชญาแล้วไซ้
ประชาชนไม่เพียงจักหลบเลี่ยงละเมิดกฎหมายเท่านั้น เขาจะไม่
มีความละอายต่อความชั่วด้วยความรู้สึกผิดชอบของตนเอง ใน
ประการตรงกันข้าม ถ้าปกครองโดยใช้คุณธรรมนำ
ประชาชน สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยนิติธรรม
นิยมจารีตประเพณีไซ้ ประชาชนก็จักละอายต่อความชั่ว
ด้วยความรู้สึกผิดชอบของตนเอง ทั้งยังจักก้าวหน้าไปสู่
ความดีเบื้องสูงอีกด้วย”

其身正，不令而行 《论语·子路》

“ผู้ปกครองหากปฏิบัติตรงไปตรงมา
ถึงแม้จะไม่ออกคำสั่ง
ประชาชนยังปฏิบัติตาม

หากผู้ปกครองปฏิบัติตนไม่ซื่อตรง
ชาวประชาย่อมไม่เชื่อฟัง”

孔子
CONFUCIUS

[คำคมขงจื้อ]

ลู่อายองถามขงจื้อว่า
“ทำอย่างไรจะให้ประชาชนนิยมรักใคร่?”
ขงจื้อตอบว่า
“จงยกย่องคนสุจริต ห่างไกลคนทุจริต
ประชาชนเขาก็นิยมรักใคร่เอง หากยก
ย่องคนทุจริต ไม่นำพาต่อคนสุจริต
ประชาชนก็หมดนิยมรักใคร่”

ขุนนางฉ้อ ชื่อเฮียะกง ถามขงจื้อว่า
“จะปกครองรัฐให้ดีต้องทำอะไร ?”
ขงจื้อตอบว่า
“จงทำให้ผู้อยู่ใกล้เขายินดี...
ผู้อยู่ไกลเขายากจะมาอยู่ด้วย”

หลี่คังจื้อ ถามขงจื้อว่า

“จะฆ่าพวกทุจริตให้หมด เพื่อรักษาคน
สุจริตให้อยู่ปกติสุข เป็นการดีหรือไม่?”
ขงจื้อตอบว่า

“ถ้าท่านเป็นผู้ปกครอง ทำไมจึงต้องใช้วิธี
ฆ่าฟันกันเล่า ถ้าท่านทำให้ดี ประชาชน
เขาก็ถือเอาเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครอง
เหมือนกับลม ประชาชนดุจต้นหญ้า ย่อม
เอนเอียงไปตามลมพัด”

จ้อลู่ ถามขงจื่อว่า

“นักปกครองที่ดีนั้น คืออย่างไร?”

ขงจื่อตอบว่า

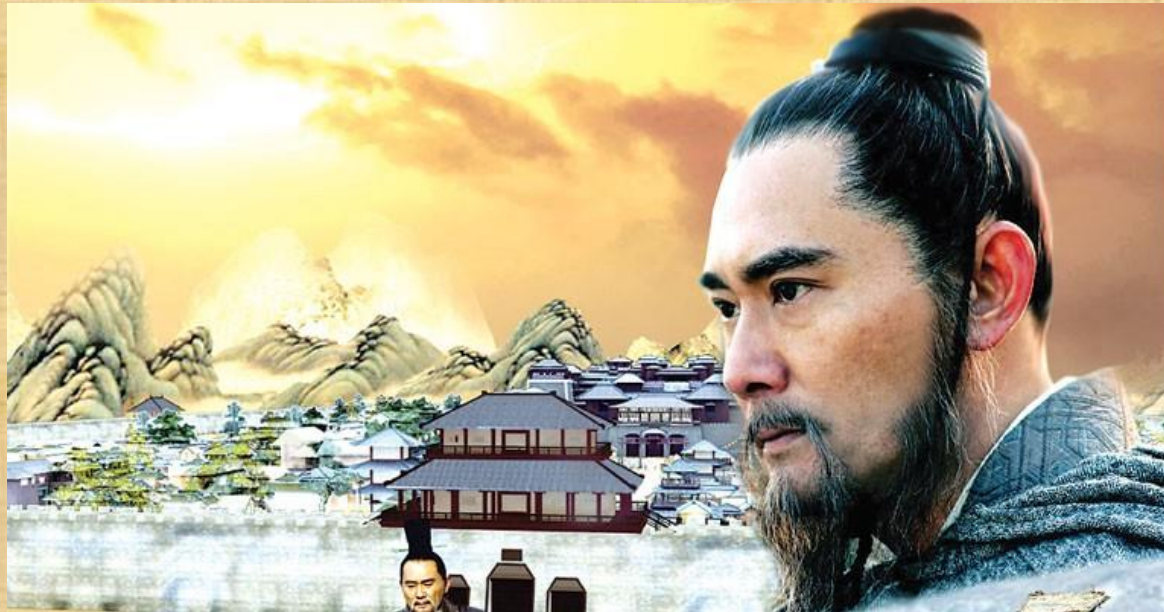
“นักปกครองย่อมทำตนให้เป็นตัวอย่าง
ของประชาชน ในงานการที่ต้องเกณฑ์
ประชาชนทำเหิน็ดเหิน้อย ก็จงเป็นผู้เหิน็ด
เหิน้อยก่อนเขาเหล่านั้น”

จื่อเจียงถามขงจื้อว่า
“รัฐบาลจะสร้างพระคุณใน
ประชาชน โดยไม่สิ้นเปลืองนั้นคือ
อย่างไร?”

ขงจื้อตอบว่า “จงนำผลประโยชน์
ของประชาชน ซึ่งประชาชนสมควร
จะได้ คืนให้กับประชาชน อย่างนี้
ชื่อว่าสร้างพระคุณในประชาชน
โดยไม่สิ้นเปลือง”

- มีผู้ถามขงจื๊อว่า...“ตอบแทนความชั่วด้วยความดี จะเป็นอย่างไร?”
- ขงจื๊อตอบว่า “ก็แล้วจะตอบแทนความดีด้วยอะไร?...
จงตอบแทนความชั่วด้วยความยุติธรรม และตอบแทนความดีด้วยความดี”

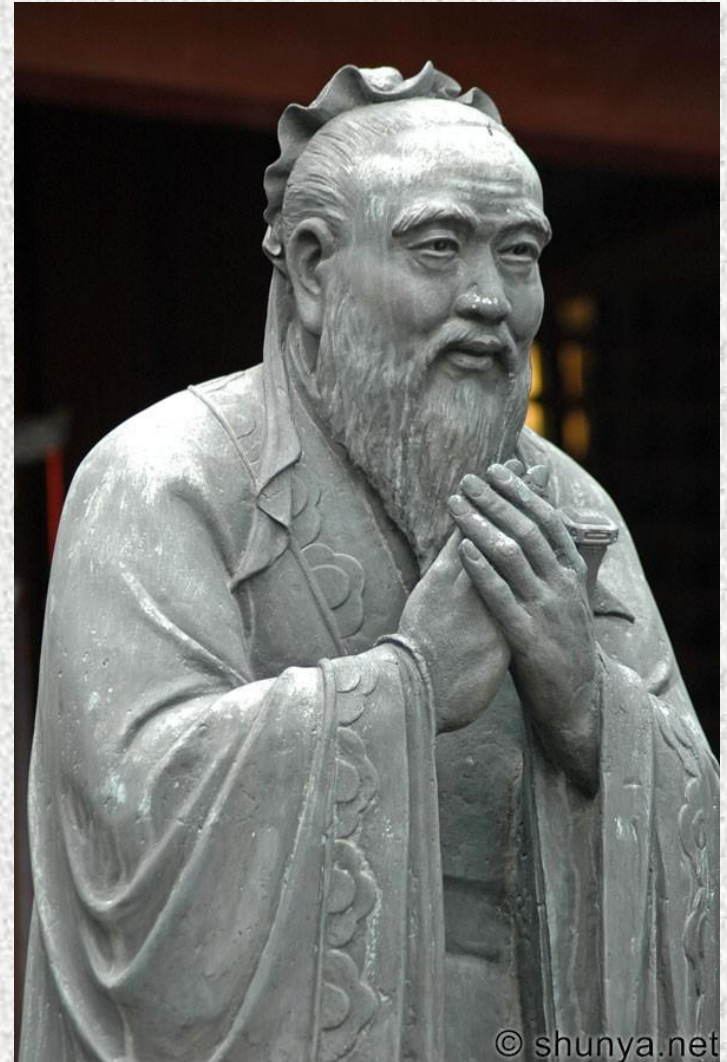
Is Confucianism a philosophy, a code of ethics, or a religion?

Confucianism as a system of ethics

- Moral conduct is the basis of social harmony
- Emphasis on self discipline and education
- Obligation to family
 - Family as microcosm of the universe
 - Strict Father vs. Nurturing Parent model

Confucianism as a philosophy

- *“Confucianism’s root metaphor was and is a concern for the world” (Berthrong)*
- Humanity, reciprocity, empathy
- Collective > Individual
- Humans are good, but we stray
 - Education and self-discipline

"The superior person devotes his efforts to the roots, for once the roots are established, the Way will grow therefrom. Being a good as a son and obedient as a young man is, perhaps, the root of one's character."

Confucianism as a religion

- Religion = community of people who share beliefs, cultural practices, worship a deity/deities
- *“something done with great attention to detail”*
 - Confucian philosophy of self discipline

Confucianism as a religion

- Confucius was not a god or a prophet
- He did not create these ideas, but merely restored them

“As to being a Divine Sage or even a Good Man, far be it from me to make any such claim.”

“I am not one of those who have innate knowledge. I am simply one who loves the past and who is diligent in investigating it”

(Analects VII, 19)

Confucianism as a religion

- Rituals for all occasions of life
 - Veneration of ancestors
 - Meditation
- No initiation or membership
- Heaven is a manifestation of God
 - The words are interchangeable
 - Heaven means goodness. To be good is to live in harmony with heaven
 - *Mencius "Heaven does not speak"*

"4 สิ่งในโลก ที่เงินซื้อไม่ได้
คือ ความรัก เวลา ชีวิต และ มิตรแท้"

ขงจื้อ
ยอดนักปรัชญาของจีน

จบการนำเสนอจ้า...

คำคมดีๆที่ YimSu.com

**THANK
YOU
FOR
READING
!**

ดาวน์โหลดไฟล์นี้ได้ที่

www.philosophychic.com

สนุกกับการเรียนรู้ปรัชญาและศาสนาแบบชิคๆ เคียงคู่รอยยิ้ม